MARKING SCHEME

7015/2 - LUGHA YA KISWAHILI

CHETI 2019

A. SEHEMU YA KWANZA – INSHA (ALAMA 15)

Zingatia yafuatayo:

- Lugha ya kuvutia yenye mawazo asili.
- Maudhui au hoja za kutosha.
- Matumizi ya msamiati.
- Hati nadhifu.
- Mtiririko mzuri wa mawazo.
- Urefu wa insha yenyewe.

B. SEHEMU YA PILI – UFAHAMU (ALAMA 15)

a) Tofauti kati ya binadamu na viumbe wengine. (Alama 2)

- Binadamu amepevuka zaidi katika fikra kuliko viumbe wengine.
- Binadamu ana uwezo wa kuwatawala na kuwaratibia viumbe wengine maisha yao.
- Binadamu ana uwezo wa kuyatawala mazingira na kuweza kuunda vifaa mbalimbali ili kuyakabili mazingira hayo.

b) Aina sita za mapambo ya nchi. (Alama 3)

- Hewa safi.
- Chemichemi za maji.
- Mito na vijito mnavyotiririka maji safi.
- Vilele vya milima vilivyofuikwa na theluji.
- Mabonde na tambarare.
- Vichaka na misitu.

c) Hasara nne zinazosababishwa na uharibifu wa mazingira. (Alama 4)

- Huwadhuru au kuwaua viumbe wa majini.
- Huleta madhara kwa binadamu.
- Huleta madhara kwa mimea.
- Kupitia kwa ulaji wa vyakula.

MARKING SCHEME

7015/2 - LUGHA YA KISWAHILI

CHETI 2019

A. SEHEMU YA KWANZA – INSHA (ALAMA 15)

Zingatia yafuatayo:

- Lugha ya kuvutia yenye mawazo asili.
- Maudhui au hoja za kutosha.
- Matumizi ya msamiati.
- Hati nadhifu.
- Mtiririko mzuri wa mawazo.
- Urefu wa insha yenyewe.

B. SEHEMU YA PILI – UFAHAMU (ALAMA 15)

a) Tofauti kati ya binadamu na viumbe wengine. (Alama 2)

- Binadamu amepevuka zaidi katika fikra kuliko viumbe wengine.
- Binadamu ana uwezo wa kuwatawala na kuwaratibia viumbe wengine maisha yao.
- Binadamu ana uwezo wa kuyatawala mazingira na kuweza kuunda vifaa mbalimbali ili kuyakabili mazingira hayo.

b) Aina sita za mapambo ya nchi. (Alama 3)

- Hewa safi.
- Chemichemi za maji.
- Mito na vijito mnavyotiririka maji safi.
- Vilele vya milima vilivyofuikwa na theluji.
- Mabonde na tambarare.
- Vichaka na misitu.

c) Hasara nne zinazosababishwa na uharibifu wa mazingira. (Alama 4)

- Huwadhuru au kuwaua viumbe wa majini.
- Huleta madhara kwa binadamu.
- Huleta madhara kwa mimea.
- Kupitia kwa ulaji wa vyakula.

- Nyinyi mtasafiri mwakani. (Alama 1)

  Nyinyi – kiwakilisha nafsi.

d) Andika upya sentensi ifuatayo ukitumia kirejeshi 'amba' (Alama 2)

- Mahali ambapo palitayarishwa pamejaa waimbaji ambao walitoka nchini kote.

e) Sahihisha sentensi. (Alama 1)

- Panya wamejificha humo ghalani nilimoweka nafaka.

f) Kivumishi cha sifa kutokana na kitenzi legea ni legevu. (Alama 1)

g) Matumizi ya kwa katika sentensi (Alama 2)

- Kimilikishi.

h) Kivumishi cha idadi ya matokeo au idadi katika orodha. (Alama 2)

- Mwanafunzi wa kwanza ameingia.
- Kiti cha pili kimepakwa rangi.

  (na mifano mingine)

i) Sentensi katika hali ya kuyakinisha. (Alama 1)

- Mwalimu ameenda darasani.

j) Sentensi upya katika kauli ya kutendwa. (Alama 1)

- Chungu kilivunjwa na mtoto mtukutu.

k) Maana ya msemo '**kaza macho**'

- Tazama kwa makini na kwa muda mrefu/tunduia macho.

l) Kamilisha sentensi kwa usahihi.

- Kandawala.
- Kiingilio.

m) Tumia kiunganishi **'maadamu'** kuunda sentensi.

- Maadamu umewasili tutaanza kazi yetu mara moja.
- Hutaadhibiwa maadamu umeomba msamaha.

(na mifano mingine)

Maadamu – sababu/uwezekano wa kufanyika kwa jambo.